

Riktlinje

Gullspångs kommun

Riktlinje för anhörigstöd

Beslutad av: Vård- och omsorgsnämnden

Datum och paragraf: 2023-09-18

Dokumentansvarig: Socialt ansvarig
samordnare

Gäller från: 2023-09-18

Diarienummer: VON 2023-00177

**GULLSPÅNGS
KOMMUN**

Innehåll

Gullspångs kommun.....	1
Riktlinje för anhörigstöd	1
Innehåll.....	2
Riktlinje för anhörigstöd	3
Bakgrund	3
Målgrupp	4
Mål	4
Anhörigstöd.....	4
Samverkan.....	5
Uppföljning av anhörigstödet.....	5

Riktlinje för anhörigstöd

Anhöriga gör omfattande omsorgsinsatser och fyller en samhällsbärande funktion. Alla verksamheter inom Vård och omsorg möter anhöriga i sin verksamhet. Utifrån Nationellt kompetenscentrum anhörigas rapport från 2021 framgår att var femte vuxen regelbundet ger vård och stöd till en närstående.

Riktlinjen för anhörigstöd reglerar det övergripande arbetet med anhörigstöd inom vård och omsorg. Den är ett stöd för verksamheternas interna arbete. Verksamheterna tar fram rutiner för det dagliga arbetet med anhörigstöd. Hjälp och stöd till anhöriga behöver anpassas efter varje anhörigs behov och kan förändras över tid. Därför kommer arbetsätt och metoder se olika ut i de olika verksamheterna inom vård och omsorg.

Riktlinjen omfattar vård och omsorg, men anhöriga möter många olika aktörer i samhället. Därför är det viktigt med samverkan kring anhörigstödet, med region, föreningar och andra kommunala verksamheter.

Bakgrund

Enligt 5:e kap 10§ SoL ska socialnämnden genom stöd och avlösning underlätta för den som vårdar närstående som är långvarigt sjuka, äldre eller som har funktionsnedsättning. Det är viktigt att anhöriga som vill vårda närstående får stöd i den omfattning de behöver för att orka och klara vården och omsorgen. Information ska inte bara ges till anhörgivårdaren utan även, i de fall det önskas, till andra anhöriga, allt för att skapa trygghet runt anhörgivårdaren och övriga anhöriga.

Anhöriga påverkas både ekonomiskt, socialt, psykiskt och fysiskt av att ge anhörigstöd. Det är angeläget att förebygga att den anhörige själv utvecklar en egen ohälsa och Socialstyrelsen påpekar att den preventiva ansatsen måste vara en utgångspunkt för det kommunala anhörigstödet. Stödet till anhöriga ska vara individuellt, flexibelt och av god kvalitet.

Våren 2022 fattade regeringen beslut om en nationell anhörigstrategi i syfte att stärka anhörigperspektivet inom vård och omsorg och att göra stödet till anhöriga mer likvärdigt över landet.¹²

I denna text används begreppet anhörig om den person som ger omsorg, stöd eller vård till någon som är långvarigt sjuk, äldre eller har en funktionsnedsättning. Anhöriga kan i detta sammanhang omfatta både en familjemedlem och någon utanför familjekretsen, till exempel en vän eller granne. Den som tar emot stöd eller hjälp från en anhörig kallas närstående eller partner. Omsorgstagare kallas den som är hyresgäst, kund, patient, brukare, boende och den som tar emot vård och omsorg på särskilt boende eller från hemtjänsten (Nationellt kompetenscentrum anhöriga, 2021:4)

---

¹ [Nationell anhörigstrategi inom vård och omsorg \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se)

² [Stöd till anhöriga – Vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap. 10 § socialtjänstlagen \(socialstyrelsen.se\)](https://www.socialstyrelsen.se)

För ytterligare beskrivning av stöd till anhöriga hänvisas till *Stöd till anhöriga – vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap. 10 § socialtjänstlagen* (Socialstyrelsen).³

Målgrupp

Anhöriga (såväl barn, vuxna och äldre) till närstående med olika typer av stödbehov. Till målgruppen hör anhöriga som bor i Gullspång, eller har sin närstående boendes i Gullspång.

Mål

Målet är att Gullspångs kommun ska ha ett anhörigstöd som kännetecknas av att

- anhöriga känner sig sedda, lyssnade på och delaktiga.
- anhöriga ses som en viktig resurs som kan bidra med mycket kunskap
- anhöriga känner till och får information om rätten till stöd på olika sätt och vet var de kan vända sig för att få stöd
- det utvecklas utifrån ett evidensbaserat kunskapsunderlag och är flexibelt, individuellt anpassat och av god kvalitet
- det utvecklas i samverkan mellan anhöriga, företrädare för frivilligorganisationer, regionens verksamheter och verksamheter inom kommunen och kan erbjudas alla målgrupper

Anhörigstöd

Stödet till anhöriga kan ges direkt eller indirekt. Vid direkt stöd avses stöd som ges till den anhöriga och har som syfte att underlätta anhörigas situation. Den anhöriga ansöker om stöd. Visst stöd är avgiftsfritt, som deltagande i gruppträff och utbildningstillfällen och enskilda samtal med anhörigstödjare.

Direkt stöd kan vara enskilda samtal eller olika former av samtalsgrupper, men även föreläsningar, utbildning, anhörigdagar och olika former av må-bra-aktiviteter. Det direkta stödet ska kunna erbjudas mot alla målgrupper oavsett den anhöriges ålder, kön, eller etniska tillhörighet. Det ska inte heller spela någon roll vad den närstående har för diagnos eller insatser. Visst stöd kan erbjudas i samverkan med andra kommuner eller externa aktörer. Anhöriga kan vid behov också ansöka om individuellt biståndsbedömt stöd enligt Socialtjänstlagen 4 kap 1 §.

Indirekt stöd avser stöd som riktas till den närstående och underlätta för person som vårdar eller stödjer den närstående. Den närstående ansöker om stöd enligt Socialtjänstlagen (SoL) eller Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och det är den närstående som får beslutet.

Det kan handla om avlösning, ledsagning, hemtjänst, dagverksamhet, boendestöd, kontaktfamilj, kontaktperson, familjebehandlare, korttidsboende enligt SoL eller korttidsvistelse utanför egna hemmet enligt LSS. Vissa former av stöd kan endast ansökas om

man är sammanboende med den närstående. Detta kan exempelvis vara avlösning, växelvård eller korttid.

Avlastningsplats/växelvård innebär att den som har omfattande vårdbehov och helt eller delvis vårdas av anhörig kan ansöka om växelvårds-/avlastningsplats. Vistelse på växelvårdsplats innebär att den enskilde växlar mellan växelvård och ordinärt boende. Avlastning har samma syfte som växelvård, men är inte regelbundet inplanerat och kan omfatta enstaka dagar upp till en vecka.

Samverkan

I Socialstyrelsens vägledning lyfts vikten av samverkan mellan olika huvudmän som viktigt för att ge anhöriga bästa möjliga stöd. Vård och omsorg ska samverka i ett så tidigt skede som möjligt med verksamheter inom regionen samt med frivillig- och intresseorganisationer. Det är också viktigt att samverka med andra verksamheter i kommunen som också möter anhöriga, exempelvis skola och kulturverksamheter.

Uppföljning av anhörigstödet

Arbetet med anhörigstöd ska kontinuerligt följas upp och utvärderas för att säkerställa att lagstiftning och vägledning följs samt att anhörigstödet håller en god kvalitet. Vård- och omsorgsnämnden får en årlig rapport.